

5 SŁOWO 5 gr.

CZĘSTOCHOWSKIE

Dziennik polityczny, społeczny i literacki, poświęcony sprawom miasta Częstochowy i powiatu.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: II-ga Aleja Nr. 32. Tel. 30. | Redakcja czynna cały dzień. | REDAKTOR PRZYJMUJE codziennie od godziny 17—18.

PRENUMERATA MIESIĘCZNA Z ODNOSZENIEM DO DOMU LUB WYSYŁKĄ POCZTOWĄ ZŁ. 1.50.

Rok III.

Niedziela 22-go stycznia 1933 roku.

Nr. 18.

W 70-tą rocznicę Powstania Styczniowego

Żaden z naszych ruchów nie ujawnił może tyle bohaterstwa, tyle przywiązania dla sprawy narodowej — ile Powstanie Styczniowe. Zdawało się, że do walki z potężną Rosją, wystąpiła garść staceniców, a czyn ich — to porywanie się z motyką na słońce. Wiara w niepokonaną siłę Rosji, przekonanie, które wytrąciło nam poprostu broń z ręki w Powstaniu Listopadowym, żyło w dalszym ciągu w naszym społeczeństwie. Ale nie wierzyli w to ci, którzy uchwycili za broń. — Dlatego istnieje pewien rozdźwięk, brak wsparcia dla tych, którym odzyskanie własnej Ojczyzny, stało się wiarą niezłomną. System carskich rządów, jaki w tym czasie ułożył się w Królestwie, trudnym był do zniesienia. Jeszcze raz więc naród polski rzucił rękawicę najeźdźcy. Inicjatywa powstania wyszła z obozu ludzi młodych, którzy nie uznawali układów, niecierpieli kunktaterstwa, cechą ich jedyną był — czyn.

Czytamy w manifestie Rządu Narodowego:

„Zastępy młodzieży walecznej, młodzieży poświęconej, ożywionej gorącą miłością Ojczyzny, niezachwianą wiarą w sprawiedliwość i pomoc Boga, przysięgli zrzucić przekięte jarzmo lub zginąć. Za nią więc narodził się polski, za nią!”

Ciekawa to była walka. Bez większego przygotowania wojskowego, bez pieniędzy i broni garneła się do powstania inteligencja miejska, młodzież rzemieślnicza i chłopi.

Grupy powstańcze wymykały się z miast, osiedlił ku lasom.

Las polski przyjmował ich i zamykał w swych głębiach. Rozpoczęła się walka partyzancka. Nic to, że na teren Królestwa przybywały nowe rotty wojsk rosyjskich. Powstanie rozgorzało jasnym płomieniem przedewszystkiem w całym Królestwie, rozszerzyło się na Litwę i część Rusi. A wśród tych walk znaczą się nazwiska i czyny wodzów powstania: Langiewicz, Podlewskiego, Traugutta, Czachowskiego, Borsaka, ks. Mackiewicz i in. Z pośród nich ukazuje się nam szlachetna i rycerska postać dyktatora Romualda Traugutta.

Traugutt posiadał obszerną wiedzę wojskową. Dążył do przekształcenia partyzantki w wojnę regularną i zdążył do poruszenia mas ludowych.

Wielkie jego wysiłki były daremne. Po roku walki powstanie nie zasilane zbliżało się ku końcowi. Na początku jeszcze walki Prusy zawarły konwencję z Rosją, do których przystąpiła i Austria — przeciwko ruchowi powstańczemu. Wobec przemocy i gwałtu zgasły ogniska powstańcze w lasach, najlepsi zaś synowie Ojczyzny złożyli swą krew w ofierze.

Powstanie upadło — a jednak... mogło o siebie powiedzieć: non omnis moriar...

Dla nas dzisiaj, ileż wzorów w tej nierównej walce. Jaki dziś szacunek w nas dla tych „romantyków”, dla ich cnót narodowych, za to, że następnym

Wczorajsze posiedzenie Sejmu

WARSZAWA. Wczorajsze posiedzenie Sejmu rozpoczęło się od uchwalenia noweli do dekretu Prezydenta Rzplitej w sprawie ulg dla przedsiębiorstw przemysłowych i komunikacyjnych. Ulgi takie stosowano dotychczas tylko w 11 wypadkach. Przedłużono okres obowiązywania tych ulg na dalszych 5 lat.

Bez dyskusji również uchwalono ustawę o przekazaniu Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi kilku nieruchomości, które ongi należały do rosyjskiego Czerw. Krzyża.

Dalsza sprawa, na którą Sejm zgodził się bez debaty, to kwestja zbycia lub zamiany nieruchomości, będących własnością państwa. Dotychczas każda taka transakcja musiała być za-

łatwiona przez Sejm. Obecnie w wypadkach, gdy chodzić będzie o drobne tereny, sam rząd będzie mógł przeprowadzić takie transakcje.

Następnie załatwiono wniosek posłów ukraińskich, którzy domagali się zmiany ustawy o podatku wojskowym przedewszystkiem obniżenia go do połowy, wzgl. uwolnienia od tego podatku tych, których dochód nie sięga 5,200 zł. rocznie.

Pod koniec posiedzenia Sejm odesłał w „pierwszym czytaniu” kilka projektów ustaw do różnych komisji.

Termin następnego posiedzenia Sejmu nie został wyznaczony. Prawdopodobnie odbędzie się ono pod koniec następnego tygodnia.

Zerwane rokowania polsko-sowieckie.

WARSZAWA. Rokowania polsko-sowieckie o przedłużeniu umowy z „Sowpoltorgiem” w sprawie zakupów w Polsce manufaktury i towarów rolniczych — zostały przerwane.

Delegacja sowiecka zgodziła się na wstawienie do planu zakupów w Polsce manufaktury i towarów rolniczych. Natomiast niema dostatecznych gwarancji dotyczących wykonania tego planu, czego żądała delegacja polska powodowana tem, że zeszłoroczny plan zakupów w Polsce został zrealizowany tylko w około 50 proc.

Najistotniejsza różnica poglądów między delegacjami polską i sowiecką zaznaczyła się na tle postulatu

strony sowieckiej otrzymania kredytu finansowego w dotychczasowej wysokości. Kredyt ten udzielony formalnie Sowpoltorgowi pozostawał faktycznie w dyspozycji Wnieszorskiego Banku w Moskwie. Wysokość kredytu stale wzrastała w ciągu 7 lat istnienia Sowpoltorgu, nieuzasadniona rzeczywistą jego działalnością. Wobec przewidywanego w planie zmniejszenia obrotów handlowych Sowpoltorgu w stosunku do lat ubiegłych, oraz powszechnie stosowanych w Polsce restrykcji kredytowych, postulat delegacji sowieckiej co do wysokości kredytów finansowych nie mógł być przez stronę Polską uwzględniony.

Sensacyjne aresztowanie w Warszawie.

WARSZAWA. W mieszkaniu b. aspiranta policji, Bachracha, przebywającego w więzieniu, przeprowadzono rewizję w obecności wiceprokuratora do spraw politycznych i szpiegowskich, Torczyńskiego, oraz sędziego śledczego, Kleinerta.

Sprawa Bachracha zatacza coraz szersze kręgi i już dziś można powie dzieć, że nie tylko chodzi o fałszerstwa, szantaże, czy przemyt. W ostatnich dniach w związku z Bachrachem

przeprowadzono szereg rewizyj w Warszawie i na prowincji, a między innymi u znanego w Warszawie p. Karnioli, b. sędziego śledczego i b. podprokuratora do spraw politycznych.

Jak wiadomo p. Karnioli praktykuje obecnie jako adwokat i niejednokrotnie występował w charakterze obrońcy w procesach komunistycznych.

Wyniki rewizji u p. Karnioli trzymane są dotychczas w tajemnicy.

Rząd Rzeszy domaga się wyjaśnienia sytuacji.

BERLIN. Konwent senjorów przyjął wniosek frankcji centrowej o przesunięcie terminu Reichstagu na dzień 31 stycznia. W dniu 27 b. m. konwent senjorów zbierze się ponownie celem ustalenia, porządku obrad plenarnych Reichstagu.

pokoleniom przekazały dalszy czyn — walkę aż do zwycięstwa. — Popioły poległych praocjów nie wygasły. — Ogień narodowy tlał w nich i przetrwał do pamiętnego dnia 5 sierpnia 1914 roku, kiedy to na czele młodych legionistów wkraczał w granice Królestwa Józef Piłsudski, by stać się spadkobiercą czynu Powstańców — walki z najeźdźcą, walki, której celem miało być i stało się odrodzone Państwo Polskie.

Mgr. Zenon Sadowski.

stanu Planck oświadczył, iż czynnik miarodajne w interesie uspokojenia stosunków wewnętrznych oraz sanacji gospodarczej, uważają za niezbędnie konieczne jaknajrychlejsze wyjaśnienie sytuacji politycznej. Budżet nie może być przedłożony w tak bliskim terminie. Rząd nie ma nic przeciwko odroczeniu Reichstagu o tydzień, o ile czas ten zużyty ma być do wyjaśnienia stosunków większościowych w parlamencie.

O rozdział kontyngentów hodowlanych.

WARSZAWA. W związku z toczącymi się rokowaniami polsko-austrjackimi wyjechał do Wiednia dyrektor Państwowego Instytutu Eksportowego, p. M. Turski, aby w charakterze przewodniczącego Wywozowej Komisji Rozdzielczej wziąć udział w pertraktacjach na temat rozdziału kontyngentów hodowlanych polskich.

Jak wiadomo, sfery zainteresowane uważają umowę zawartą w listopadzie pomiędzy eksporterami polskimi a gremjum komisjonerów wiedeńskich za szkodliwą dla naszego eksportu.

Klub BBWR a ustawa akademicka.

WARSZAWA. Grupa oświatowa klubu BBWR obradowała nad projektem ustawy o szkołach akademickich. Dla omówienia poprawek referenta prof. Czumy i członków grupy wybrano podkomisję złożoną z 9 osób, która po 11 godzinnych obradach w dniu 19 bm. uzgodniła wszystkie poprawki.

Zmiany te były przedmiotem obrad plenum grupy w dniu 20 bm. i zostały jednogłośnie zaaprobowane przy udziale p. ministra Jędrzejewicza i wiceministra ks. Żongolłowicza.

Przed 40-godzinnym tygodniem pracy.

GENEWA. Konferencja w sprawie 40-godzinnego tygodnia pracy uchwaliła 36 głosami przeciwko 31 przystąpić do opracowania konwencji o wprowadzeniu 40-godzinnego tygodnia pracy.

Projekt konwencji ma być gotowy w maju, celem przedstawienia go międzynarodowej konferencji pracy. Powyższą uchwałę powzięto 36 głosami przeciwko 21. Przeciwko głosowali delegaci pracodawców.

Zamordowanie ministra mandżurskiego

LONDYN. W Czanczynie, stolicy Mandżurji, zamordowany został minister mandżurski Tanczensi. Mordercą jest młody Koreańczyk. W Mukdenie i Czanczynie aresztowano kilkudziesięciu Chińczyków i Koreańczyków, podejrzanych o udział w zamachu. Władze mandżurskie i japońskie zachowują w sprawie morderstwa milczenie.

Im wcześniej...

tem lepiej, gdyż nie wiesz dzisiaj, czy z umiejętności, którą masz sposobność obecnie prawie bez wysiłku z swej strony nabyć — nie będziesz w przyszłości korzystał. Za pół roku masz możność opanowania w słowie i piśmie języka niemieckiego, francuskiego i angielskiego.

Nareszcie otwierają się ekonomistom oczy...

GENEWA. Komitet przygotowawczy światowej konferencji gospodarczej zakończył swe prace.

W swym raporcie komisja charakteryzuje powagę obecnej sytuacji, o której świadczą najdobitniej cyfry:

Przeszło 30 milionów bezrobotnych, spadek cen o jedną trzecią, zmniejszenie się handlu międzynarodowego do jednej trzeciej cyfry z roku 1929.

Bez akcji międzynarodowej nie można się spodziewać poprawy sytuacji.

Jeżeli konferencja londyńska skończy się klęską, obecny ustrój społeczny nie będzie mógł przeżyć wynikłych stąd wstrząsów.

B. ambasador w Polsce - oszustem.

NOWY JORK. — Były ambasador Stanów Zjedn. w Polsce — John N. Willys stanął przed sądem najwyższym w New Yorku pod zarzutem olbrzymich nadużyć i oszustw.

Oskarżycielką w tym sensacyjnym procesie jest niejaka Violetta Wall z San Francisco, administratorka wielkich majątków Karoliny Armstrong. Violetta Wall udzieliła pełnomocnictw na prowadzenie tego majątku Johnowi Willysom i jego sekretarzowi K. Mere, powierzając jego pieczę akcją „Cass Security Corp.” wartości jednego miliona dolarów.

Akcje te b. amb. Willys sprzedał i uzyskane pieniądze sprzeniawierzył na własną korzyść.

Jednocześnie wystąpił przeciw J. Willysovi adwokat Francolin, żądając w imieniu Karoliny Armstrong zwrotu pożyczonych mu w swoim czasie przez Armstrong dwustu pięćdziesiąciu tysięcy dolarów.

Przebieg procesu śledzony jest z wielkim napięciem, ponieważ obroń-

DŹWIĘKOWY TEATR „ODEON“ II-ga ALEJA 27

Dziś i dni następnych. — **Przepiękny szept film Foxa** — Narzeczona następcy tronu to film, który Was zachwyci bogactwem wystawy i tematem pt.

NARZECZONA NASTĘPCY TRONU
(MIŁOSTKI KSIĘCIA)

Dramat następcy tronu i pięknej śpiewacki. W roli głównej: Największa artystka Hiszpanji — ognista — uwodzicielska **Conchita Montenegro** oraz jej dyny następcę Rudolfa Valentino — wspaniały tenor **Jose Mojica**.

NAD PROGRAM: Aktualności dźwiękowe Paramountu
Przegląd wydarzeń na całym świecie z objaśnieniami w języku polskim.

cy Willysa zapowiadają niezwykle rewelacje.

Bezpłatne bilety kolejowe dla propagandy Prus Wschodnich.

BERLIN. Minister komunikacji Rzeszy Niemieckiej przesłał okólnik do władz szkolnych w całej Rzeszy, w którym ogłasza wprowadzenie bezpłatnych biletów kolejowych do Prus Wschodnich. Biletami temi będą wynagradzani wzorowi uczniowie w szkołach zawodowych. Rozporządzenie powyższe jest związane z akcją propagandową na rzecz Prus Wschodnich, podjętą w ostatnim czasie przez krajoznawcze towarzystwa niemieckie.

Na konferencji z Hooverem.

NOWY JORK. Prez. Roosevelt udał się specjalnym pociągiem do Waszyngtonu, gdzie ma odbyć konferencję z Hooverem.

Rooseveltovi towarzyszą w drodze jego przyjaciele i doradcy z którymi podczas przejazdu prezydent omówi szereg ważnych zagadnień. M. in. towarzyszą Rooseveltowi: Norman Davis, prof. Moley i Tugwell.

Strajk pracowników autobusowych w Londynie.

LONDYN. Około 3 tys. pracowników autobusowych w Londynie rozpoczęło strajk na skutek wprowadzenia w życie nowego planu, przyspieszającego służbę.

Nowy rozkład pracy jest szczególnie uciążliwy dla pracowników, mających zajęcia w city, a zamieszkałych na przedmieściach.

zlecenie prokuratora, zażądał dwu wywiadów, z którym udał się w kierunku mieszkania Rawicza.

Po drodze spotkał idących jakiś człowiek dostatnie ubrany, którego twarzy wywiadowcy nie dostrzegli, gdyż uniemożliwił im to parasol, jakim osłaniał się nieznajomy przed deszczem i wiatrem.

Borowiak odczytał pobieżnie kartkę otrzymaną do nieznajomego poczem udał się do domu, w którym zamieszkuje Rawicz, polecając wywiadowcom śledzenie okiem z bramy domu.

Mieli być gotowi na każde wezwanie detektywa.

Na tym, bardziej niż niemilym posterunku przetrwali cztery godziny, zlewani ulewnym deszczem i opuścili go za zezwoleniem prokuratora Ziembickiego, w chwili kiedy ulewa ustała i niebo zaczęło się przecierać, wrócić pogodę na dzień następny. Oni to w raportach swych stanowczo stwierdzili, że Borowiak nie wychodził przez te 4 godziny i bramy domu № 25 przy ulicy Pięknej.

Wywiad policyjny ze swej strony uzupełnił ich raporty wyjaśnieniem, że brama frontowa była jedyną drogą wydobyć się z kamienicy, podwórko której zamknięte jest dwoma oficynami i murem sąsiedniej trzechpiętrowej kamienicy.

Komisarz Wolski wstrzymał się jednak z wydaniem zarządzenia poszukiwania detektywa, uważając po-

Straszna katastrofa w kopalni.

PARYŻ. W kopalni węgla „Gras” (Luksemburg) zawałił się chodnik podziemny. 6-ciu górników zostało zasypanych. Pogotowie ratunkowe pracuje od 24 godzin nad odgrzebaniem górników, jednakże prace posuwają się bardzo wolno z powodu olbrzymich mas węgla i skał.

Ofiary nieszczęśliwego wypadku nie dają żadnego znaku życia o sobie. Obawiają się, iż wszyscy zginęli.

Okręt angielski na Atlantyku wzywa pomocy.

NOWY JORK. Angielski parowiec transportowy „Exeter City” dostał się w połowie Atlantyku w sferę niezwykle gwałtownej wichury i rozesał depezę o ratunek. Czterech ludzi załogi, składającej się z 32 marynarzy, w tem kapitan, poniosło śmierć.

Na ratunek śpieszy mu parowiec amerykański. Wszystkie łodzie ratunkowe są rozbite. Olbrzymia fala zerwała mostek kapitański.

Z różnych stron w kilku wierszach.

— W szwajcarii w miejscowości Bienne otwarte zostanie pierwsze na świecie krematorium elektryczne.

— Wybuch wulkanu Krakatau trwa w dalszym ciągu z tą samą siłą, szkody są olbrzymie.

— 300 żołnierzy peruwiańskich okopało się wokół miasta Letycji, przygotowując się do odparcia ataku

czynienie to za przedczesne.

Zresztą nie znajdował dostatecznych motywów prawnych do rozpoczęcia akcji oficjalnej.

Prostu obawiał się skandalu i kompromitacji jaka czekała go, gdyby alarm okazał się fałszywym.

Nie dowierzał pismakom i pod tym względem doceniał potęgę prasy, która nie jednokrotnie zaważyła na tempie jego awansów służbowych.

Przykre doświadczenie nakazywało mu ostrożność w stosunku do literatów i dziennikarzy.

A Rawicz był literatem i współpracował ze stołecznymi dziennikami i szczególnie po procesie o morderstwo, nazwisko jego zyskało na popularności.

Przytem Wolski nie darzył sympatją „partaczy”, jak zwał detektywów prywatnych.

Borowiak był właśnie „partaczem”, tem mniej zasługującym na sympatię komisarsza policji, że zajmującym stanowisko czołowe i zawsze wchodzącym w drogę solidnym policjantom.

Osobiście komisarz nie miał nic przeciwko temu, aby Borowiak zginął bezpowrotnie i objawił się na drugiej półkuli.

O tak, ten człowiek niejednokrotnie pozbawił go pracowicie zdobywanych zasług, przysparzając sobie chwale.

Ale komisarz Wolski był przede-

Kolumbijczyków; nad Peru ukazały się samoloty kolumbijskie, lecące w kierunku Letycji.

— Silne śniegi w północnej Hiszpanji utrudniają regularną komunikację kolejową. Kilka pociągów utknęło w zaspach śnieżnych.

— Spłonęło lotnisko wojskowe Lukefield pod Honolulu: spaliło się kilkadziesiąt samolotów bombowych i skład spadochronów; straty wynoszą kilkaset tysięcy dolarów.

— Władze sowieckie zabroniły wydawania cukru t. zw. „szeńcom”, t. j. ludziom pochodzenia arystokratycznego, lub miejszczańskiego nie należącym do klasy robotniczej.

KRONIKA

KALENDARZYK

Niedziela 22 stycznia. Wicentego.
Poniedziałek 23 stycznia. Zaśl: N. M. P. Rajmonda.

Wschód słońca: o g. 7.34 Zachód 16.18

Nocne dyżury aptek.

W nocy z soboty na niedzielę: Nowy Rynek, Aleja Wolności.

W nocy z niedzieli na poniedziałek: II Aleja, Ostatni Grosz.

Spadkobiercy idei niepodległościowej. Dnia 22 stycznia b. r. upływa 70 lat od chwili, kiedy Polacy wystąpili przeciwko obcym najeźdźcom i z bronią w ręku upomnieli się o to, co było ich największą świętością — o Ojczyznę Wolną i Niepodległą. Powstanie nie udało się, jednak duch niepodległościowy, duch czynu zbrojnego nie zamarł w piersi Polaka i wyczekiwał tylko stosownej chwili. Chwila taka nadeszła, a był nią rok 1914. Garstka szaleńców, jak ich nazywano, pod wodzą Józefa Piłsudskiego schwyciła za broń i poszła tam, gdzie wołał Polaków święty obowiązek. Ta garstka, ci właśnie legionści, spadkobiercy powstańców z 1831 r. i 63, swoimi czynami przekonała wrogów, że Polak nigdy nie wyrzeknie się myśli o Niepodległości i że najbardziej krwawym czynem go-

PODZIĘKOWANIE.

Panu Prezesowi Związku POW., komisarzowi Mazurowi, za ułtawienie przewiezienia, p. J. Dąbrowskiemu, za niestrudzoną i wdaną pomoc przy złożeniu drogiej nam zwłok

MATKI NASZEJ

do grobu, członkom POW pp: Szudrowiczowi, Czał, Świerczyńskiemu, Zabińskiemu i Cierpiałowi, oraz p. Skarżyńskiemu, którzy na swych barkach ponieśli trumnę do grobu, jak również p. doktorowi Zandowi za troskliwą opiekę lekarską, serdeczne „Bóg zapłać” składają **DEMBOWSCY.**

Morderstwo czy samobójstwo?

— Tak jest! — odrzekł sucho komisarz, tonem, w którym ulokował przepisową dawkę uniżoności służbowej, niezbędnej w jego pozycji wobec prokuratora, któremu nie mógł przeciwieć powiedzieć, że istotnie podziela jego pogląd, iż prokurator podjął się niewłaściwej dla swego stanowiska roli i wszedł w jego, ustalone przepisami atrybucje służbowe.

— Uważam, że aresztowanie Rawicza, jako podejrzanego o sprzątnięcie Borowiaka, byłoby zawczesne.

— Tak jest! — odpowiedział komisarz.
— Przy chaotycznym trybie życia Borowiaka, być może okaże się, że obawy nasze o niego były nieuzasadnione.

— Tak jest! — powtórzył komisarz, pozwalając wyczuć tonem głosu, że bynajmniej żadnych obaw o osobę zaginionego detektywa nie przeżywa.

Gdy prokurator pożegnał go, życząc powodzenia w akcji komisarz opuszczał jego gabinet z zadowoleniem, jaki daje swoboda działań niekrepowana względami biernego posłuszeństwa służbowego.

Zaginionemu detektywa Borowiaka towarzyszyły następujące okoliczności: Po rozmowie telefonicznej, przybył on na posterunek policyjny dzielnicy śródmieścia i powołując się na

wszystkiem policjantem, rygorystą. Nie zaniebdał więc niczego, co by mogło przyspieszyć rozwiązanie zagadki.

Dobrze zorganizowany wywiad otoczył niewidzialną opieką mieszkanie i osobę Rawicza, zmierzając po nitkach podejrzeń do kłębka dowodów.

W terminarzu urzędowym inspektora wyznaczony był nawet dzień rozpoczęcia akcji oficjalnej. O ileby do tego dnia zaginiony detektyw nie odnalazł się, lub gdyby nie udało się natrafić na jego ślad.

Do wyczerpania jednak tych środków ostrożności komisarz postanowił nie douszczać do rozgłosu a już, Boże broń, do przedostania się tej sprawy na łamy prasy, której niedyskrecja niejednokrotnie umożliwiła złoczyńcom bezkarną ucieczkę przed ścigającym ich prawem.

Dnia 30 maja, we czwartek komisarz zasiadł do mozelnej pracy zreasumowania tygodniowego wyniku inwigilacji.

Miał przed sobą nielada trudne zadanie sformowania jędrnego raportu i przeszło tuzina raportów dziennych swych funkcjonariuszy.

Trudność polegała na tem, że raporty te nie posiadały żadnej treści ciekawej, według której możnaby postawić jakiegokolwiek wnioski.

(D. c. n.)

